

VII. UNIVERSITETETS VIDENSKABELIGE SAMLINGER OG ANSTALTER

a. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for universitetets instituter.

På kontoen for finansåret 1946-47 var ordinært bevilget 8000 kr. Heraf anvendtes en væsentlig del til anskaffelse af undervisningsmidler, særligt lysbilleder og grammofonplader, eller til duplikering af tekster til forelæsninger og øvelser og lign.

Om enkelte anskaffelser af kontoens ordinære beløb henvises til beretningerne nedenfor angående neurofysiologisk institut, astronomisk observatorium og zoofysiologisk laboratorium.

Af den på tillægsbevillingsloven for 1945-46 optagne bevilling på 40.000 kr. til indkøb af videnskabelig litteratur fra de allierede lande, jfr. universitetets årbog for 1945-46, side 182-83 kom intet til udbetaling i dette finansår, og beløbet blev genbevilget på tillægsbevillingsloven for 1946-47. Om beløbets fordeling på de enkelte instituter vil der blive givet meddelelse i universitetets årbog for 1948-49.

b. Økonomisk-statistisk laboratorium.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 791-92 blev laboratoriets annum forhøjet fra 2500 kr. til 4000 kr. (j. nr. 350/45).

c. Medicinsk-fysiologisk institut.

Under 7. juni 1946 indgav institutets bestyrer, professor, dr. med. E. Lundsgaard følgende andragende:

Undertegnede chef for universitetets medicinsk-fysiologiske institut tillader sig herved, under henvisning til tidligere mundtlige samtaler, at ansøge om en ekstrabevilling til modernisering og omordning af 3 laboratorier på 1ste sal i medicinsk-fysiologisk institut.

Ønsket om en delvis nyindretning af de nævnte lokaler er motiveret deri, at disse lokaler i de kommende år skal tjene til arbejdssted for institutets faste videnskabelige assistent dr. med. H. Kalckar, der fornyligt er vendt hjem til institutet efter et 7 års ophold i de Forenede stater. Under dette ophold har dr. Kalckar med stort held arbejdet

på cellefysiologiske områder under anvendelse af moderne optiske og kemiske metoder, hvorfor det er i aller højeste grad ønskeligt, at dr. Kalckar sættes i stand til at fortsætte sit arbejde på disse felter.

Fortsættelsen af dr. Kalckars i Amerika begyndte forskningsplan har fået betydelig financier støtte fra amerikanske fonds, idet »The International Cancer Research Foundation« i Philadelphia har bevilget 3500 dollars til indkøb af et ultraviolet spektrofotometer og en supercentrifuge. »Rockefeller Foundation« og »Scientific Supplies for Denmark, Ins.« har erklæret sig villige til at stille et betydeligt yderligere pengebeløb til rådighed til indkøb af forskelligt moderne laboratorieudstyr.

En del af de nye apparater er allerede anskaffet og ventes snart til København. For at være i stand til at udnytte dette udstyr er det imidlertid nødvendigt at foretage en del ændringer og moderniseringer af de ovenfor nævnte laboratorier. Det er således nødvendigt at føre vekselstrøm op på 1ste sal samt at anskaffe en transformator til 110 volt, da det amerikanske apparatur er indrettet til strøm af denne art. De kemiske metoder, især præparationsmetoder fordrer vacuumsdestillation og anvendelse af brandfarlige og ætsende vædske, som nødvendiggør et moderne stinkskab med kraftigt aftræk og vandafløb. Det nuværende stinkskab har utilstrækkeligt aftræk og intet afløb, ej heller muligheder for indretning af et sådant.

Efter at andragendet, der var anbefalet af det lægevidenskabelige fakultet med rektors og kurators tilslutning var indsendt til ministeriet blev den samlede udgift 13.200 kr. bevilget på tillægsbevillingsloven for 1946-47 under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter (j. nr. 374/46).

d. Patologisk-anatomisk institut.

På normeringsloven for 1947-48 blev en stilling som honorarlønnet videnskabelig assistent ved institutet omdannet til en amanuensisstilling. Stillingen, der af universitetet tidligere var søgt oprettet på normeringsloven for 1945-46, jfr. årbog for 1945-46, side 47-48, blev besat pr. 1. april 1947 med lektor, dr. med. Gunnar Teilum, jfr. ovenfor side 17 (j. nr. 197/44).

e. Farmakologisk institut.

I undervisningsministeriets bekendtgørelse af 7. august 1947 angående gebyrer for udførelsen af retskemiske undersøgelser ved Københavns universitets farmakologiske institut, som ikke påhviler institutet i dets egenskab af undervisningsanstalt blev fastsat nye satser, der fra 1. august 1947 at regne tilkommer institutet for effektundersøgelser, undersøgelser af blod og urin- eller mavesækkindehold eller organundersøgelser i tilknytning til legal obduktion.

På tillægsbevillingsloven for 1946–47*) blev der under universitetets konto 5, Medhjælp, bevilget 6000 kr. til midlertidig ansættelse af en medhjælpslønnet kemiker til de retskemiske undersøgelser.

På samme lov blev under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, bevilget 6985 kr. til anskaffelse af et køleskab til opbevaring af de til retskemisk undersøgelse indsendte præparater (j. nr. 380/47).

f. Institut for almindelig patologi.

Universitetets kurator meddelte laboratorietjent Knud Henry Carlsen afsked efter ansøgning fra udgangen af august måned 1947.

På tillægsbevillingsloven for 1946–47 blev der bevilget 2400 kr. til midlertidig halvdags medhjælp.

g. Hygiejnisk institut.

Under 15. januar 1947 ansatte universitetets kurator Tage Stumph som laboratorietjent på prøve fra 1. februar 1947 (j. nr. 118a/47).

Under 1. december 1945 indgav institutets bestyrer, professor, dr. med. L. S. Fridericia andragende om en bevilling på 15.700 kr. til omdannelse af institutets auditorium til et kombineret mindre auditorium og kursussal for at de erhvervshygiejniske undersøgelser stadig kunne udføres på institutet.

Det lægevidenskabelige fakultet udtalte herom:

»Fakultetet kan fuldt ud slutte sig til professor Fridericias udtalelser om den betydning, det har, at de erhvervshygiejniske undersøgelser stadig er knyttet til universitetets hygiejniske institut, både af hensyn til undervisningen af de studerende, særlig embedslægestuderende, og af hensyn til de videnskabelige opgaver indenfor faget hygiejne. Et samarbejde er indledet med rigshospitalet, på hvis afdeling H det er tanken at indrette en erhvervshygiejnisk poliklinik, og det er derfor af vigtighed, at de erhvervshygiejniske undersøgelser stadig kan foregå på universitetets hygiejniske institut, hvorved såvel det videnskabelige forskningsarbejde som det praktisk-kliniske arbejde indenfor dette fagområde er samlet under fakultetet.

Man skal derfor indstille, at der enten på tillægsbevillingsloven for indeværende finansår eller på finansloven for 1946–47 bevilges et beløb af 15.700 kr. til omdannelse af hygiejnisk instituts auditorium til et kombineret mindre auditorium og kursussal.«

Efter at sagen var blevet nærmere behandlet og forelagt ministeriet med rektors og kurators tilslutning blev beløbet bevilget på tillægsbevillingsloven for 1946–47 under arbejds- og socialministeriets budget (j. nr. 118a/46).

*) Da tillægsbevillingsloven for 1946–47 ikke foreligger trykt, kan der ikke anføres henvisninger til rigsdagstidende.

h. Retsmedicinsk institut.

På tillægsbevillingsloven for 1946-47 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp bevilget en stilling som medhjælpslønnet laboratoriebetjent mod bortfald af et honorarbeløb på 3000 kr. til udførelse af betjentarbejde.

På samme lov blev der under samme konto endvidere bevilget 4000 kr. til midlertidig medhjælp ved alkoholundersøgelser.

i. Medicinsk-historisk museum.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 795-98 blev der under universitetets konto 24, Overordentlige udgifter, bevilget 3800 kr. til dækning af udgifterne til transport til København dels af en farmaceutisk samling skænket af Nordiska Museet, dels af det gamle officin i Højer apothek, der ligeledes var skænket medicinsk-historisk museum som gave (j. nr. 117/47).

På samme finanslov blev museets annuum forhøjet fra 2080 kr. til 4080 kr. Af forhøjelsen var 1000 kr. bevilget som ekstraordinært beløb.

k. Arvebiologisk institut.

På tillægsbevillingsloven for 1946-47 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter bevilget 7000 kr. til forbedring af ventilationsforholdene i institutets kælderetage (j. nr. 496 a/46).

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 783-84 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget en bevilling til ansættelse af en videnskabelig assistent til antropologiske undersøgelser med særligt henblik på antropologi hos levende samt socialantropologi (j. nr. 274/43).

Om ansættelse i den nyoprettede stilling, se foran side 21.

l. Neurofysiologisk institut.

Som meddelt i universitetets årbog for 1945-46 side 186-190 blev der på tillægsbevillingsloven for 1946-47 stillet bevillinger til rådighed til drift af neurofysiologisk institut for tiden 1. juni 1946-31. marts 1947.

Bevillingerne omfattede dels 14.500 kr. til aflønning af videnskabelig og ikke-videnskabelig medhjælp, dels 5000 kr. til dækning af driftsudgifter i det angivne tidsrum.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 783-84 blev der i overensstemmelse med det af institutets leder, direktør, dr. med. Fritz Buchthal opstillede budget optaget en årlig bevilling på 17.400 kr. under universitetets konto 5. Medhjælp til af-

lønning af en medhjælpslønnet videnskabelig assistent, en regulativ-lønnet ikke-videnskabelig assistent og en medhjælpslønnet laboratoriebetjent samt under universitetets konto 14. Ny underkonto et annum på 6000 kr. (j. nr. 268/45).

Om besættelse af stillingen som videnskabelig assistent, se foran side 21.

Efter andragende fra institutets direktør, dr. med. Fritz Buchthal blev der af universitetets konto 14. Underkonto 44. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for 1946–47 stillet 1093 kr. til rådighed til anskaffelse af en skrivemaskine med tilbehør.

m. *Fonetisk laboratorium.*

På finansloven for 1947–48, jfr. rigsdagstidende 1946–47, tillæg B., spalte 791–92, blev laboratoriets annum forhøjet fra 500 kr. til 800 kr. (j. nr. 266 a/46).

n. *Filologisk laboratorium.*

På finansloven for 1947–48, jfr. rigsdagstidende 1946–47, tillæg B., spalte 791–92, blev laboratoriets annum forhøjet fra 4525 kr. til 6800 kr. af hensyn til stedfundne prisstigninger og laboratoriets udvidede virkeområde. Samtidigt blev der under samme konto (universitetets konto 14. Underkonto 14) ekstraordinært bevilget 3700 kr. til indbinding af bøger (j. nr. 265 a/46).

o. *Psykologisk laboratorium.*

På tillægsbevillingsloven for 1946–47 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp stillet 3420 kr. til rådighed til medhjælp for laboratoriet i tiden 1. oktober 1946–31. marts 1947. Udgiften var en følge af, at en del af laboratoriets arbejde, herunder særligt den psykologisk-pædagogiske undervisning, havde måttet henlægges til lokaler, der midlertidigt var stillet til rådighed i ejendommen Fredericiagade 18.

Da det psykologisk-pædagogiske studium blev indført, jfr. årbog 1944–45, side 170–191, var det tanken, at psykologisk laboratorium skulle overtage de lokaler, der blev ledige, når det geografiske laboratorium overflyttedes til den gamle farmaceutiske læreanstalt i Stockholmsgade, men denne bygning blev beslaglagt under krigen, og derefter afgivet til benyttelse for statens civile luftværn. Den foreløbige ordning af laboratoriets lokaleforhold måtte derfor fortsætte, og bevilling til ekstraordinær medhjælp blev derefter søgt af universitetet og optaget på finansloven for 1947–48 med 6840 kr., jfr. rigsdagstidende for 1946–47, tillæg B., spalte 785–86 (j. nr. 125 b/46).

p. *Den botaniske have.*

Under 2. september 1946 meddelte universitetets kurator gartner Helge Chr. Wenneberg ansættelse som aspirant til stillingen som gartnermedhjælper ved haven fra 1. september 1946 (j. nr. 15d/46).

Under hensyn til at det havde vist sig vanskeligt at få besat to stillinger som honorarlønnet gartnerassistent, der af universitetets konto 5. Medhjælp var vederlagt med 3200 kr. årligt + almindeligt honorartillæg, jfr. universitetets årbog for 1944-45, side 211, indstillede universitetet efter forslag fra direktøren for Den botaniske have, at stillingerne blev ophævet og erstattet af to tariflønnede gartnere. På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende tillæg A., spalte 1463-64 og 1467-68 blev havens annuum forhøjet med 12.000 kr. til aflønning af to tariflønnede faglærte gartnere mod bortfald af vederlaget til to havebrugskandidater afholdt af medhjælpskontoen (j. nr. 15a/45).

Under 22. juli 1947 godkendte undervisningsministeriet, at der af Den botaniske haves annuum anvendtes 900 kr. til dækning af udgifterne ved en studierejse for overgartneren til Sveriges botaniske have (j. nr. 15a/47).

q. *Zoologisk museum.*

På tillægsbevillingsloven for 1946-47 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter stillet 5000 kr. til rådighed til restaurering af museets samlinger af uddøde sydamerikanske pattedyr – De Lundske Samlinger – der under evakueringen fra museet havde lidt betydelig skade (j. nr. 12a/46).

Under 29. august 1947 godkendte ministeriet, at konservator Ulrich Mohl-Hansen fik orlov i 2 måneder med bibeholdelse af lønning for at han kunne deltage i den danske Pearyland-ekspedition til Nordøstgrønland. Samtidig bifaldt ministeriet, at der af universitetets konto 6. Vikarudgifter stilledes et vikarbeløb svarende til aspirantlønning for en konservator af 2. grad til rådighed (j. nr. 12f/47).

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 783-86 blev der under universitetets konto 5 bevilget 1800 kr. årligt + sædvanligt honorartillæg som et midlertidigt beløb til vederlæggelse af en assistent ved museets bibliotek, under hensyn til, at det til museet knyttede bibliotek havde antaget et sådant omfang, at det ikke længere var muligt at opretholde den tidligere ordning, hvorefter bibliotekets pasning, udlån, indkøb, korrespondance, katalogisering m. m. varetoges dels af en af universitetsbibliotekets assistenter, som 2 gange om ugen kom til stede på biblioteket, og dels af museets tjenestemænd og kontorpersonale (j. nr. 12h/46).

r. Zoologisk studiesamling og laboratorium.

Under 26. juni 1946 ansatte ministeriet laboratoriebetjent Henrik Theodor Frederiksen som laborant fra 1. april 1946. Som meddelt i universitetets årbog for 1945-46, side 192 blev stillingen som laboratoriebetjent ved studiesamlingen på tjenestemandsløven af 6. juni 1946 omdannet til en stilling som laborant (j. nr. 12d/46).

På tillægsbevillingsloven 1946-47 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter stillet 1600 kr. til rådighed til genanskaffelse af 4 fra studiesamlingen under besættelsen fjernede prisme-kikkerter (j. nr. 543/46).

s. Mineralogisk-geologisk museum.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 797-98 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter bevilget 3800 kr. til en anskaffelse af et skuffedarium til opbevaring af det af dr. phil. Eigil Nielsen på en 3-årig ekspedition til Grønland indsamlede materiale af Triasfisk. Samlingerne, der tidligere opbevaredes og bearbejdedes på zoologisk museum var efter at dr. Eigil Nielsen blev ansat som inspektør ved mineralogisk museum overflyttet hertil, og det havde ikke været muligt at medtage de på zoologisk museum benyttede skabe (j. nr. 13b/47).

På tillægsbevillingsloven for 1946-47 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter bevilget 9000 kr. til istandsættelse af et loftslokale til opbevaring af feltudrustning, som en af Grønlands Geologiske Undersøgelse udsendt ekspedition havde hjembragt.

t. Kemisk laboratorium.

På tillægsbevillingsloven for 1946-47 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget den fornødne bevilling til aflønning efter finansministeriets regulativ af 12. juli 1946 af en ikke-videnskabelig assistent mod bortfald af en til laboratoriets rådighed stående medhjælpssum på 1283 kr. årlig.

u. Astronomisk observatorium.

Efter andragende fra observatoriets bestyrer, professor, dr. phil. Bengt Strömngren blev der af universitetets konto 14. Underkonto 44. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for finansåret 1946-47 stillet 700 kr. til rådighed til anskaffelse af inventar til de lokaler, der tidligere havde været tjenestebolig for en amanuensis ved observatoriet.

v. Geografisk laboratorium.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 781-84, blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget den fornødne bevilling til aflønning af en kontormedhjælper og en tegner efter finansministeriets regulativ af 12. juli 1946 med $\frac{5}{7}$ af begyndelseslønnen for en kontorist mod bortfald af en til laboratoriets rådighed stående medhjælpssum på 2400 kr. årligt.

x. Zoofysiologisk laboratorium.

Under 2. juni 1947 bifaldt ministeriet at ikke-videnskabelig assistent, frk. Anna-Louise Lindberg, der hidtil havde været aflønnet som kontorassistent fra den 1. april 1947 aflønnedes som assistent efter finansministeriets regulativ af 12. juli 1946 (j. nr. 194a/47).

Under 26. juni 1946 ansatte ministeriet laboratoriebetjent Christen Jessen som laboratoriemester fra 1. april 1946 (j. nr. 402a/46).

Af universitetets konto 14. Underkonto 44. Rådighedssum til afholdelse af særlige udgifter for 1946-47 blev der stillet dels 1246 kr. til rådighed til anskaffelse af inventar til laboratoriets ene gæsteværelse, dels 600 kr. til anskaffelse af et fotografiapparat.

y. Forsikringsmatematisk laboratorium.

På finansloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende 1946-47, tillæg B., spalte 793-96 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter optaget dels en bevilling på 10.000 kr. til anskaffelse af 6 elektrisk drevne halvautomatiske regnemaskiner til brug ved de skriftlige øvelser på laboratoriet, herunder særlig øvelserne i matematisk statistik, dels en bevilling på 3000 kr. til anskaffelse af lærebogslitteratur, håndbøger, tabelværker, bogindbinding m. v. Samtidig blev laboratoriets annuum (universitetets konto 14. Underkonto 28) forhøjet fra 400 kr. til 700 kr.

Honoraret til den til laboratoriet knyttede videnskabelige assistent blev som led i den i 1947 gennemførte almindelige honorarregulering af de på finansloven optagne honorarer forhøjet fra 1200 kr. ÷ midlertidigt tillæg til 1800 kr. + tillæg, under hensyn til en betydelig udvidelse af den pågældendes arbejdstid ved laboratoriet (j. nr. 282a/46).

z. Institut for teoretisk fysik.

På normeringsloven for 1947-48, jfr. rigsdagstidende for 1946-47, tillæg A., spalte 3585-86 blev der med henvisning til den udvikling, der har fundet sted indenfor atomforskningen oprettet 3 stillinger som amanuensis af 2. grad knyttet til instituttet.

Om besættelse af de pågældende stillinger, se foran side 26.

æ. Gymnastikteoretisk laboratorium.

På tillægsbevillingsloven for 1946–47 blev der under universitetets konto 5. Medhjælp optaget bevilling til aflønning efter finansministeriets regulativ af 12. juli 1946 af en ikke-videnskabelig assistent mod bortfald af en til laboratoriets rådighed stående medhjælpssum på 1500 kr.

ø. Fysisk-kemisk institut.

Under 17. maj 1947 ansatte universitetets kurator Preben Madsen som laboratoriebetjent på prøve ved institutet fra 1. maj 1947 (j. nr. 267 a/47).

å. Havbiologisk laboratorium.

På tillægsbevillingsloven for 1946–47 blev der under universitetets konto 24. Overordentlige udgifter stillet 6000 kr. til rådighed til dækning af udgifterne ved reparation og fornyelse af inventaret i laboratoriets lokaler i Frederikshavn, der under besættelsen havde været beslaglagt af den tyske værnemagt (j. nr. 543/46).